

Nr 229.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående ändrad lydelse av § 2 förordningen den 3 augusti 1929 (nr 256) om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar, m. m.; given Stockholms slott den 1 november 1951.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att

dels antaga härvid fogat förslag till förordning angående ändrad lydelse av § 2 förordningen den 3 augusti 1929 (nr 256) om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar;

dels ock bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

F ö r s l a g
till
förordning angående ändrad lydelse av § 2 förordningen den 3 augusti 1929 (nr 256) om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar.

Härigenom förordnas, att § 2 förordningen den 3 augusti 1929 om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar¹ skall erhålla följande ändrade lydelse.

Nuvarande lydelse:

Föreslagen lydelse:

§ 2.

Såsom grundfond för kassan ställer staten genom fullmäktige i riksgäldskontoret till förfogande svenska statens fyra och en halv procent obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av *minst trettiofem* miljoner kronor. Grundfundsobligationerna fortfara att tillhöra staten, som dock ej äger att för annat ändamål förfoga över dem, så länge kassans samtliga förbindelser icke äro fullgjorda.

Såsom grundfond för kassan ställer staten genom fullmäktige i riksgäldskontoret till förfogande svenska statens fyra och en halv procent obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av *fyrtiofem* miljoner kronor. Grundfundsobligationerna fortfara att tillhöra staten, som dock ej äger att för annat ändamål förfoga över dem, så länge kassans samtliga förbindelser icke äro fullgjorda.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

¹ Senaste lydelse av § 2 se 1949:146.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 no-
vember 1951.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, LINDELL.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler fråga om *höjning av grundfonden för Svenska bostadskreditkassan* samt anför därvid följande.

Enligt § 2 förordningen den 3 augusti 1929 (nr 256) om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar — sådan paragrafen lyder jämlikt förordningen den 22 april 1949, nr 146 — ställer staten genom fullmäktige i riksgäldskontoret till förfogande såsom grundfond för kassan svenska statens fyra och en halv procent obligationer, uppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av minst 35 miljoner kronor. Grundfundsobligationerna fortfara att tillhöra staten, som dock ej äger att för annat ändamål förfoga över dem, så länge kassans samtliga förbindelser icke äro fullgjorda. I § 3 stadgas, att kassan för sin lånerörelse utfärdar räntebärande till innehavaren ställda obligationer, och att sammanlagda beloppet av kassans utelöpande obligationer icke må uppgå till mera än tio gånger beloppet av grundfonden.

I skrivelse den 10 september 1951 har *styrelsen för Svenska bostadskreditkassan* hemställt om ökning av kassans grundfond från 35 till 45 miljoner kronor. Styrelsen har erinrat om att grundfonden genom författningsändring år 1949 förhöjts från 30 till 35 miljoner kronor, varför kassans upplåningsrätt numera vore 350 miljoner kronor. Vid slutet av augusti månad 1951 hade kassan utelöpande obligationer till ett belopp av i runt tal 339,5 miljoner kronor; den utnyttjade upplåningsrätten utgjorde således allenast cirka 10,5 miljoner kronor. För att kassan skulle kunna möta låneanspråken, sedan den nu kvarstående lånerätten utnyttjats, vilket beräknades ske före utgången av år 1951, vore en ökning av grundfonden erforderlig.

Över framställningen ha yttranden avgivits av fullmäktige i riksbanken, fullmäktige i riksgäldskontoret, bank- och fondinspektionen samt realkreditutredningen.

Fullmäktige i riksgäldskontoret och bank- och fondinspektionen ha icke haft något att erinra mot bifall till framställningen.

Fullmäktige i riksbanken ha meddelat, att fullmäktige med hänsyn till att frågan om kassans fortsatta verksamhet vore föremål för utredning icke ansåge sig kunna tillstyrka större höjning av grundfonden än med 5 miljoner kronor. Nämda ökning av grundfonden vore tillfyllest för att i tillfredsställande utsträckning möta det upplåningsbehov som kunde uppstå, innan ställning tagits till nämnda spörsmål.

Även *realkreditutredningen* har ansett sig kunna tillstyrka en höjning av grundfonden blott med 5 miljoner kronor. Utredningen har anfört.

Nettot av bostadskreditkassans utelöpande lån ökade under tiden september 1950—augusti 1951 med 38,6 miljoner kronor. Av detta belopp hänförde sig 30,5 miljoner kronor till innevarande kalenderår.

Då en höjning av grundfonden med 10 miljoner kronor under i övrigt oförändrade förhållanden medför rätt till en ökad obligationsemittering av 100 miljoner kronor, skulle den vidgning av utlåningsrätten, som bostadskreditkassans styrelse åsyftar, under förutsättning av samma belåningsintensitet som under det gångna året vara tagen i anspråk efter ungefär två och ett halvt år. En höjning av grundfonden med 10 miljoner kronor synes därför i och för sig motiverad.

Med hänsyn till att spörsmålet om grundfondens storlek kan bli föremål för bedömande av realkreditutredningen synes det emellertid lämpligt, att höjningen av kassans grundfond nu begränsas till 5 miljoner kronor. Hemställan om ytterligare höjning av grundfonden kan under sådana förhållanden förväntas antingen från utredningen i samband med att den avgiver sitt betänkande eller från kassans styrelse, därest låneverksamheten skulle bli av sådan omfattning, att en ytterligare höjning av grundfonden inom en nära framtid skulle visa sig erforderlig.

Från Svenska bostadskreditkassan har under hand inhämtats följande. I april 1951 hade kassans obligationsskuld uppgått till 327 miljoner kronor. Den genomsnittliga nettoutlåningen (= bruttoutlåningen minus amortering och förtidsinbetalning) hade under åren 1946—1950 per månad uppgått till 1,0, 2,2, 2,5, 2,0 respektive 1,5 miljoner kronor. För första kvartalet 1951 hade medeltalet utgjort 3,2 miljoner kronor. Kassans styrelse hade med ledning av anförda siffror ansett sig kunna antaga att en lånereserv av 23 miljoner kronor borde kunna räcka över årsskiftet 1951/52. Nettoutlåningen hade emellertid från och med andra kvartalet oväntat ökat högst avsevärt och hade under månaderna april—september 1951 utgjort 5,8, 4,1, 2,9, 5,7, 2,4 respektive 2,7 miljoner kronor. En väsentlig orsak till denna ökade nettoutlåning vore att nya låntagarekategorier tillkommit, som tidigare i varje fall icke i samma utsträckning anlät bostadskreditinstitutionen för att täcka sina lånebehov. Bland dessa märktes främst s. k. allmännyttiga (hel- eller halvkommunala) och kooperativa (HSB, Riksbyggen m. fl.) bostadsföretag. Till sådana lånesökande hade under 1951 beviljats sammanlagt ca 16,5 miljoner kronor, och ansökningar väntades inom allra närmaste tiden därutöver för åtminstone 2 miljoner kronor. Denna starkt ökade nettoutlåning hade givetvis föranlett en motsvarande ökning i obligationsförsäljningen. Vid slutet av oktober månad 1951 uppginge obligationsskulden till 349,2 miljoner kronor, varjämte beviljade men outtagna lån belöpte sig till 7 miljoner kronor.

Departementschefen. Såsom tidigare angivits har Svenska bostadskreditkassans styrelse i april månad 1951 bedömt situationen så att den ansett sig ha anledning antaga att förefintlig lånereserv borde räcka över årsskiftet 1951/52. Nettoutlåningen ökade emellertid från och med nyssnämnda månad i en för styrelsen oväntad utsträckning, vilket medfört att obligationskulden vid slutet av oktober månad 1951 uppgick till icke mindre än 349,2 miljoner kronor eller i det närmaste till maximalt tillåten storlek, d. v. s. 10 gånger grundfondens belopp. Med hänsyn till att bostadskreditkassan — därest ökning av kassans grundfond icke medgives — tills vidare torde sakna möjlighet att i sedvanlig omfattning utöva sin verksamhet anser jag, ehuru med stor tvekan, att man bör överväga att förelägga riksdagen framställningen redan vid innevarande höstsession.

Frågan om bostadskreditkassans fortsatta verksamhet är sedan 1949 föremål för utredning genom särskilda utredningsmän (reakreditutredningen). Som dåvarande chefen för finansdepartementet uttalade i samband med framläggande av förslag till den år 1949 verkställda ökningen av grundfonden bör kassan i avvaktan på resultatet av nyssnämnda utredning fullfölja den verksamhet, som kassan tidigare drivit. Den omständigheten, att frågan om kassans framtida ställning alltjämt är svävande, bör sålunda icke i och för sig föranleda, att man avvisar tanken på en ökning av kassans grundfond.

Fullmäktige i riksgäldskontoret och bank- och fondinspektionen ha icke haft något att erinra mot en ökning av grundfonden med av kassans styrelse föreslagna 10 miljoner kronor. Fullmäktige i riksbanken och realkreditutredningen ha däremot icke ansett sig kunna tillstyrka större ökning än med 5 miljoner kronor, främst med den motiveringen att en dylik ökning borde vara tillräcklig för att möta kassans upplåningsbehov under tiden till dess realkreditutredningens uppdrag slutförts. Som kassan sedermera under hand upplyst har nettoutlåningen emellertid under de senaste månaderna ökat i avsevärt snabbare takt än tidigare. Ökningen under månaderna april—september 1951 uppgår sålunda till 23,6 miljoner kronor. Under förutsättning av samma belåningsintensitet som under nämnda period skulle den vidgning av upplåningsrätten, som möjliggöres genom en ökning av grundfonden med 5 miljoner kronor, vara tagen i anspråk efter föga mer än ett år. Med hänsyn till att denna ökning i nettoutlåningen delvis torde sammanhänga med byggnadskostnadernas stegring och då det icke synes önskvärt att frågan om storleken av grundfonden skall behöva prövas med alltför korta mellanrum, anser jag mig kunna tillstyrka, att kassans grundfond höjes med 10 miljoner kronor.

För genomförandet av den nu förordade höjningen av grundfonden bör ändring ske i § 2 förordningen om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar. Förslag om sådan ändring torde böra framläggas för riksdagen. Samtidigt bör föreslås, att riksdagen skall besluta att staten skall — för ökning av bostadskreditkassans grundfond — genom fullmäktige i riksgäldskontoret ställa till förfogande svenska statens fyra och en

halv procent obligationer, uppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av tio miljoner kronor med rätt för kassan att i enlighet med bestämmelserna i nyssnämnda förordning taga sagda obligationer i anspråk.

I enlighet med det nu anförda har inom finansdepartementet upprättats förslag till *förordning angående ändrad lydelse av § 2 förordningen den 3 augusti 1929 (nr 256) om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar.*

Härefter hemställer föredragande departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att,

dels antaga nyssnämnda förslag till förordning angående ändrad lydelse av § 2 förordningen den 3 augusti 1929 (nr 256) om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar,

dels ock besluta att staten skall — för ökning av Svenska bostadskreditkassans grundfond — genom fullmäktige i riksgäldskontoret ställa till förfogande svenska statens fyra och en halv procent obligationer, uppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av tio miljoner kronor med rätt för kassan att taga obligationerna i anspråk i enlighet med bestämmelserna i förordningen om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Karl-Ingmar Edstrand.